

האם ויתור של מים טריטוריאליים ואזור כלכלי בלעדי (EEZ) מחייב את תהליך האישורים לפי חוק סדרי השלטון והמשט?

בשנת 1999 חוקק חוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), תשנ"ט-1999, בו נקבע כי החלטת ממשלה או הסכם שיקבע סיום תחולת המשפט, השיפוט והמינהל בשטח מסוים טעונה הסכמת רוב של חברי הכנסת וכן משאל עם.¹ שריון דומה עוגן בחוק יסוד: משאל עם, בשנת 2014, לפיו שינוי מעמדו של שטח כאמור טעון הסכמת רוב חברי הכנסת וכן במשאל עם, אלא אם השינוי אושר ברוב של שמונים חברי כנסת.² על רקע חוקים אלה, מסמך זה מרכז את הוראות החוק, פסיקה וספרות בעניין פרשנות "תחולת המשפט, השיפוט והמינהל" במטרה לבחון האם חלים "המשפט, השיפוט והמינהל" על המים הטריטוריאליים והאזור הכלכלי הבלעדי של המדינה. השאלה המרכזית הינה האם קיימת תחולת "המשפט השיפוט והמינהל" על כל המדינה או על האזורים לגביהם הוכרז כי תחול "המשפט, השיפוט והמינהל".

בדיקתנו העלתה כי בהתאם למצב המשפטי כיום, על אף ששימוש הביטוי "המשפט, השיפוט והמינהל" נעשה ברקע של החלת הדין הישראלי באזורים שלא היו בריבונות ישראל, נראה כי "המשפט, השיפוט והמינהל" חל על כל שטח המדינה, הכולל את המים הטריטוריאליים. נראה כי אין דרישה להכרזה מיוחדת על החלת "המשפט, השיפוט והמינהל" על אזור מסוים אם ריבונות המדינה חלה עליו. עם זאת, נראה כי הם אינם חלים על האזור הכלכלי הבלעדי, שכן חלות על אזור זה סמכויות מצומצמות במשפט הבינלאומי.

מסמך זה יציג תחילה את החקיקה בה מופיע הביטוי "המשפט, השיפוט והמינהל", יחד עם דברי ההסבר ודיונים רלוונטיים בכנסת. עוד יציג המסמך פסיקת בג"ץ ממנה ניתן ללמוד מהי פרשנות הביטוי ומאמר הדן בעניין. בחלק שני, יציג המסמך את הדינים החלים על המים הטריטוריאליים והאזור הכלכלי הבלעדי.

א. פרשנות הביטוי "תחולת המשפט, השיפוט והמינהל"

1. חקיקה

חוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), תשנ"ט-1999

1. לענין חוק זה –

"החלטת ממשלה" – (נמחקה);

"חוק הבחירות" – חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-

1969;

"חוק התעמולה" – חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959;

"שטח" – שטח שחלים בו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת

ישראל.

1א. (א) הממשלה לא תאשרר הסכם הטעון אשרור ולא תחתום על הסכם שאינו טעון אשרור, שלפיו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו על שטח, לרבות הסכם הכולל התחייבות לעתיד והתחייבות המותנית בתנאים, אלא לאחר שההסכם אושר בידי הכנסת ובמשאל עם, לפי הוראות חוק זה.

(ב) החלטת הממשלה שלפיה המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח שלא בדרך של הסכם כאמור בסעיף קטן (א), טעונה אישור בידי הכנסת ובמשאל עם, לפי הוראות חוק זה, בשינויים המחויבים כאילו היתה הסכם כאמור.

¹ ס' 1א לחוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), תשנ"ט-1999; תוקן ס"ח תשע"א מס' 2263 מיום 28.11.2010 עמ' 58 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 238 עמ' 342) – תיקון מס' 1. כשנה לאחר מכן, בשנת 2000, הוכנסו סעיפי שריון לחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל ולפיהם העברת כל סמכות שלטונית או עירונית על שטח משטחה של ירושלים בגבולות שנקבעו בשנת 1967 טעונה הסכמה של רוב חברי הכנסת (ס' 5-7 לחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל).

² ס' 1 לחוק יסוד: משאל עם.

3. (א) הסכם שאושר על ידי הכנסת, כאמור בסעיף 2, טעון גם אישור במשאל עם, שיתקבל ברוב הקולות הכשרים של המשתתפים במשאל.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הסכם שהכנסת אישרה ברוב של שמונים חברי הכנסת, אינו טעון גם אישור במשאל עם.

החוק המקורי הוצע בשנת 1998 בשם הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח – 1998. החוק נועד "להבטיח כי כל שינוי בסטטוס או ויתור על שטחים עליהם חלים החוק, המשפט והמינהל של ישראל, יעשו רק תוך החלטה של רוב חברי הכנסת בתוספת משאל עם מיוחד בנושא. זאת במטרה להבטיח כי החלטה כה גורלית ומשמעותית תתקבל ברוב אמיתי בכנסת ובציבור" (מתוך דברי ההסבר להצעת החוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח – 1998).

בדיון מוקדם במליאת הכנסת מיום 2 ביולי 1998, הוצג החוק על ידי אחד ממציעי החוק, ח"כ יהודה הראל (הדרך השלישית), **כחוק שיחול על כל שטחי ישראל שבתחומי "הקו הירוק", ולא רק על הגולן או ירושלים**: "אין זה חוק לשריון הגולן. המלה גולן לא מוזכרת בו. הוא חוק שדורש הצבעה במשאל על ויתור של שטח שהוחל עליו החוק והמשפט הישראלי. אני רוצה לדייק כאן, הוא כולל אך ורק את שטחי ישראל שבתחומי "הקו הירוק", גם הם יכולים להגיע לדיון אי-פעם. שמענו הצעות על ניצנה, שמעת את עמדת הפלסטינים לגבי המסדרון מהנגב לרצועת-עזה. הוא חוק שכולל בראש ובראשונה את ירושלים השלמה, על 150,000 תושביה היהודים, כן ירבו. הוא חוק שכולל גם את רמת-הגולן."³ (עמ' 71)

עם זאת נלמד מאותו הדיון כי הצעת החוק קיבלה את הכינוי של "חוק שריון הגולן" על ידי מתנגדי הצעת החוק וכי הוא הוצע על רקע הסכמי אוסלו וקיום פוטנציאלי של מו"מ עם סוריה.

פקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948

החלת המשפט

11b. המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בכל שטח של ארץ-ישראל שהממשלה קבעה בצו.

הסעיף נוסף לחוק המקורי באמצעות החוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז-1967, על רקע סוף מלחמת ששת הימים ובמטרה להחיל את המשפט הישראלי על חלק מהאזורים בשליטת צה"ל. להלן דברי שר-המשפטים דאז י. ש. שפירא בדיון מליאת הכנסת בקריאה הראשונה מיום 27.07.1967:

"... [ש]צבא הגנה לישראל שחרר מעול זרים חלקים ניכרים מארץ ישראל, לאו דווקא רצופים, והנמצאים זה למעלה משבועיים בשליטת צה"ל.

התפיסה המשפטית של מדינת ישראל, שהיתה מאז ומתמיד תפיסה אורגנית המותאמת לעובדות המדיניות הממשיות, היתה מושתתת על העקרון, **שהמשפט, השיפוט והמנהל של המדינה חלים על חלקי ארץ-ישראל המצויים בריבונותה של המדינה הלכה למעשה.**

דעת הממשלה היא – ובזאת עולה השקפתה בקנה אחד עם החוק הבין-לאומי – שבנוסף על שליטת צה"ל נחוץ מעשה ריבונות מובהק מצד המדינה כדי שיהא המשפט הישראלי חל שטח כזה, מבחינה מעשית ומדינית כאחד, אין מעשה ריבונות כזה יכול להיעשות בלי מספר תנאים מוקדמים, אם רוצים לשקוד על שלמות המעשה ויעילותו.

אי לזאת ראתה הממשלה צורך להציע לכנסת שתחוקק את החוק שאני מביא, הקובע כי המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בכל שטח מארץ-ישראל אשר הממשלה תקבע בצו. **אם תקבל הכנסת את החוק, כפי שמקווה הממשלה, תהא הממשלה מוסמכת לקבוע בצווים, מזמן לזמן, מה הם השטחים שעליהם יחול המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה.**⁴

³ <https://main.knesset.gov.il/Activity/plenum/Pages/SessionItem.aspx?itemID=161131>

⁴ https://fs.knesset.gov.il/6/Plenum/6_ptm_252415.pdf

שטח תחולת החוק

1. כל חוק החל על מדינת ישראל כולה ייראה כחל על כל השטח הכולל גם את שטח מדינת ישראל וגם כל חלק מארץ-ישראל אשר שר הבטחון הגדיר אותו במנשר כמוחזק על ידי צבא-הגנה לישראל.

הפקודה נועדה "לפרש ולהשלים את המנשרים, שלפיהם הוטל חוק המדינה על השטחים המוחזקים" (דברי שר המשפטים דאז פ. רוזנבלט מתוך דיון במליאה במועצת המדינה הזמנית מיום 16.09.1948).

2. פסיקה

בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל פ"ד נט(2) 481 :

נקבע כי המשפט, השיפוט והמינהל אינם חלים על אזור יהודה ושומרון וחבל עזה שכן הם אינם חלק ממדינת ישראל, וממשלת ישראל לא הוציאה כל צו להחלת המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה על אזורי יהודה, שומרון וחבל עזה, ושר הביטחון לא הוציא מנשר לעניינם על-פי פקודת שטח השיפוט והסמכויות, תש"ח-1948.

[כמו כן, נקבע כי המשטר המשפטי החל באזורים יהודה ושומרון וחבל עזה נקבע על-ידי כללי המשפט הבינלאומי הפומבי. בענייננו המשטר המשפטי החל על מים הטריטוריאליים ועל האזור הכלכלי הבלעדי נקבע גם הוא על ידי כללי המשפט הבינלאומי.]

בעמ' 516 לפסק הדין :

"ההסדר המשפטי השלישי חל באזור יהודה ושומרון ובחבל עזה. חלק מאזורים אלה הוא השטח המפונה נושא העתירות שלפנינו. על-פי תפיסת המשפט של ממשלות ישראל לדורותיהן כפי שהוצגה בפני בית-המשפט העליון – תפיסה שנתקבלה על-ידי בית-המשפט העליון לדורותיו – מוחזקים אזורים אלה על-ידי מדינת ישראל בדרך של "תפיסה לוחמתית" (Belligerent Occupation). משמעותה של תפיסה משפטית זו היא כפולה: ראשית, המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל אינם חלים באזורים אלה. ממשלת ישראל לא הוציאה כל צו להחלת המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה על אזורי יהודה, שומרון וחבל עזה, ושר הביטחון לא הוציא מנשר לעניינם על-פי פקודת שטח השיפוט והסמכויות, תש"ח-1948 (ראו בג"ץ 390/79 דויקאת נ' ממשלת ישראל (להלן – פרשת דויקאת [2]), בעמ' 12; ראו גם ע"א 54/82 לוי נ' עיזבון המנוח עפאנה מחמוד מחמוד (אבו-שריף) [3], בעמ' 389). אזורים אלה לא "סופחו" לישראל, והם אינם חלק ממנה. בהיעדר הוראה בחקיקה (מפורשת או משתמעת) אין חוקי הכנסת חלים באזורים אלה (ראו: רובינשטיין ומדינה בספרם הנ"ל (כרך ב) [226], בעמ' 1180; בג"ץ 2612/94 שעאר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון (להלן – פרשת שעאר [4]), בעמ' 681). שנית, המשטר המשפטי החל באזורים אלה נקבע על-ידי כללי המשפט הבינלאומי הפומבי, ובמרכזם הכללים העוסקים בתפיסה לוחמתית."

וכן בעמ' 561, פס' 76 :

"טיעון מרכזי של העותרים (בעיקר בבג"ץ 1661/05) הינו כי השטח המפונה הוא חלק ממדינת ישראל; אין הוא שטח הנתון לתפיסה לוחמתית. נטען בפנינו כי עמדת המדינה כפי שבוטאה בפנינו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, שלפיה השטח המפונה נתון לתפיסה לוחמתית, אינה משקפת את עמדת הממשלה וראשה. לטענת העותרים, יש לפנות בעניין זה אל ראש-הממשלה ולשמוע מפיו את עמדתו. אין כל ממש בטענה זו. כפי שראינו (ראו פסקה 3 לעיל), בית-משפט זה קבע ברשימה ארוכה של פסקי-דין כי יהודה, שומרון וחבל עזה נתונים לתפיסה לוחמתית של המדינה. אין הם חלק ממדינת ישראל. המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל אינם חלים בהם. יצוין כי על-פי סעיף 11 לפקודת סדרי השלטון והמשפט הוסמכה הממשלה בצו לקבוע את חלקי ארץ-ישראל אשר בהם יחולו המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה. הממשלה עשתה שימוש בסמכותה זו לעניין החלת המשפט, השיפוט והמינהל של ישראל על "מזרח" ירושלים (ראו צו סדרי השלטון והמשפט

(מס' 1), תשכ"ז-1967). החלה דומה לא נעשתה לגבי אזורי יהודה, שומרון וחבל עזה. בדומה, סעיף 1 לפקודת שטח השפוט והסמכויות קובע כי "כל חוק החל על מדינת ישראל כולה ייראה כחל על כל השטח הכולל גם את שטח מדינת ישראל וגם כל חלק מארץ-ישראל אשר שר הבטחון הגדיר אותו במנשר כמחוקק על ידי צבא-הגנה לישראל". שר הביטחון לא הגדיר את אזורי יהודה, שומרון וחבל עזה כמחוקקים על-ידי צה"ל...".

בג"ץ 5373/08 אסמעיל אברהים אבו לבדה נ' שרת החינוך (פורסם בנבו, 06.02.11):

בית המשפט משתמש באותו ביטוי "המשפט, השיפוט והמינהל" בהתייחסו למערב ירושלים.

בעמ' 17 פס' 22 לפסק הדין:

"בעקבות מלחמת ששת הימים, הוחלו במזרח ירושלים המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל (צו סדרי השלטון והמשפט (מס' 1), תשכ"ז-1967, שהוצא מכוח סעיף 11ב לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948; אכרזה על הרחבת תחום עיריית ירושלים (ק"ת 2065, עמ' 2694 (כ' בסיון תשכ"ז, 28.6.1967)), שהוצאה מכוח סעיף 8 לפקודת העיריות [נוסח חדש]; סעיף 5 לחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל). בכך שולב חלקה המזרחי של ירושלים לתוך תחומי מדינת ישראל, ונוצרה התאמה מלאה בין המשפט, השיפוט והמינהל החלים במערב העיר ובמזרחה (ראו: בג"ץ 282/88 עווד נ' ראש הממשלה ושר הפנים, פ"ד מב(2) 424, 429-430 (1988) (להלן: ענין עווד))."

פסק דין וייס דן בהליך מו"מ בתקופת ממשלת מעבר.⁵

3. ספרות

בני רובין במאמרו "תחום תחולת המשפט, שטח המדינה ומה שביניהם" (משפטים כ: ה תשנ"ה), תומך בעמדה כי ההנחה הינה שחוק המדינה חל בכל השטח של המדינה ולכן אין צורך בהכרזה מיוחדת:

"סעיף 1 לפקודת שטח השיפוט והסמכויות לא התכוון לקבוע את שטח המדינה או להחיל את משפט המדינה בשטחים עליהם יש לה כבר ריבונות. החלת המשפט נעשתה רק לגבי השטחים שנכבשו על ידי צה"ל. ענין שטחים שבריבונות המדינה ההנחה היתה שהמשפט הישראלי חל ממילה." (עמ' 215)

"עניין בסיסי הנובע מריבונות המדינה ומסמכותה הבלעדית בענייני פנים הוא סמכותה להחיל בשטחה הריבוני שיטת-משפט כטוב בעיניה. עניין זה כה בסיסי, עד, כי נוצרת הנחה שמשפט המדינה אכן חל בשטחה, ובשטחה כולו. בספרו של אופנהיים נאמרו, בהקשר דומה, דברים המעידים כיצד המשפט הבינלאומי רואה את התנהגות בתי-המשפט הפנימיים בעניין כזה:

There is no doubt that a state need not make use of all the rights it has by the law of nations, and that, consequently, every state can by its laws expressly renounce the whole or partial use of such rights provided always that it is ready to fulfil such duties,

⁵ בג"ץ 5167/00 וייס נ' ראש-הממשלה של מדינת ישראל פ"ד נה (02) 455: ראש-הממשלה התפטר ונקבעו בחירות מיוחדות לראשות-הממשלה. הממשלה מנהלת זה חודשים רבים משא ומתן עם הרשות הפלסטינית, אשר ממשיך להתנהל גם לאחר התפטרות ראש-הממשלה, בתקופת המעבר טרם הבחירות וכינון ממשלה חדשה. העותרים טוענים כי הממשלה היוצאת אינה מוסמכת לנהל את המשא ומתן המדיני בתקופה זו. בעמ' 465 לפסק הדין: "בתשובתו (מיום 4.1.2001) מצייין היועץ המשפטי לממשלה כי העיקרון החוקתי הוא זה של "רציפות הממשלה". פירושו של חוק-יסוד: הממשלה אינו מוביל להחלת סייגים על סמכותה של הממשלה היוצאת. אין בסיס לטענה בדבר קיומו של מנהג חוקתי המסייג את סמכותה של ממשלה כזאת. עם זאת הפעלת סמכויות בתקופת בחירות מחייבת זהירות רבה. היועץ המשפטי הוסיף וציין כי כל הסכם שיושג, אם יושג, טעון אישור הכנסת. כל החלטת ממשלה, שלפיה המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח שהם חלים בו כיום, טעונה אישור של הכנסת בהחלטה שתתקבל ברוב חבריה. כל החלטה בעניין העברת סמכויות בתחום ירושלים לגורם זר מחייבת חוק יסוד שיתקבל ברוב של חברי-הכנסת."

if any, as are connected with those rights. However, when no such renunciation has taken place, municipal courts ought, if the interests of justice demand it, to presume that their state has tacitly consented to make use of such rights. If, for instance, the municipal law of a state, does not by a statute extend its jurisdiction over its maritime belt, its courts ought to presume that, since by the law of nations the jurisdiction of a state does extend over its maritime belt, their sovereign has tacitly consented to that wider range of jurisdiction.⁶

ניתן להניח שהאמור חל גם על תחולת המשפט בשטח המדינה. ואכן, בהיעדר מורכבות מיוחדת במצב הקונסטיטוציוני, המחייבת את תחולתן של שיטות-משפט שונות בתוך אותה מדינה וקביעות מיוחדות לעניין זה, ובאין מצב משפטי שבו מחוקקת המדינה גם לגבי שטחים שמחוץ לתחום ריבונותה – אין כלל צורך בקביעה מיוחדת של הוראות תחולה. בתי-המשפט יניחו כמובן מאליו, גם בהיעדר קביעה מפורשת כזו, כי החקיקה חלה רק בשטח המדינה, ובשטח המדינה כולו. " (עמ' 216-217)

ב. הדינים החלים על המים הטריטוריאליים והאזור הכלכלי הבלעדי

אמנת הים

האמנה קובעת כי המדינה ריבונית על המים הטריטוריאליים שלה, וכל מדינה יכולה להרחיב שטח זה ל-12 מיילים. לעומת זאת, האמנה קובעת סמכויות מוגבלות בקשר לאזור הכלכלי הבלעדי.

Article 2

Legal status of the territorial sea, of the air space over the territorial sea and of its bed and subsoil

1. The sovereignty of a coastal State extends, beyond its land territory and internal waters and, in the case of an archipelagic State, its archipelagic waters, to an adjacent belt of sea, described as the territorial sea.
2. This sovereignty extends to the air space over the territorial sea as well as to its bed and subsoil.
3. The sovereignty over the territorial sea is exercised subject to this Convention and to other rules of international law.

Article 3

Breadth of the territorial sea

Every State has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit not exceeding 12 nautical miles, measured from baselines determined in accordance with this Convention.

Article 55

Specific legal regime of the exclusive economic zone

The exclusive economic zone is an area beyond and adjacent to the territorial sea, subject to the specific legal regime established in this Part, under which the rights and jurisdiction of the coastal State and the rights and freedoms of other States are governed by the relevant provisions of this Convention.

⁶ L.F.L. Oppenheim International Law (Lauterpacht, 8th. ed, Vol. I, 1955) 46-47

Article 56

Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone

1. In the exclusive economic zone, the coastal State has:

(a) sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the seabed and of the seabed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, currents and winds;

(b) jurisdiction as provided for in the relevant provisions of this Convention with regard to:

(i) the establishment and use of artificial islands, installations and structures;

(ii) marine scientific research;

(iii) the protection and preservation of the marine environment;

(c) other rights and duties provided for in this Convention.

2. In exercising its rights and performing its duties under this Convention in the exclusive economic zone, the coastal State shall have due regard to the rights and duties of other States and shall act in a manner compatible with the provisions of this Convention.

3. The rights set out in this article with respect to the seabed and subsoil shall be exercised in accordance with Part VI.

חוק השטחים התת-ימיים, תשי"ג-1953

שטחים תת-ימיים בשטח מדינת ישראל

1. (א) שטח מדינת ישראל יכלול את קרקע הים והתת-קרקע של השטחים התת-ימיים הסמוכים לחופי ישראל, והם מחוצה למים הטריטוריאליים, עד היכן שעומק המים שמעליהם מאפשר את ניצול אוצרות הטבע שבשטחים אלה.

(ב) שום דבר האמור בסעיף קטן (א) לא יפגע באופיים של המים שמעל לשטחים התת-ימיים הללו, ושמחוץ למים הטריטוריאליים של ישראל, כמימי לב-ים.

החוק נועד לשלב את הוראות החלטת הממשלה מיום 11.08.1952 במערכת המשפט הפנימי של המדינה (מתוך דברי ההסבר לחוק).

החוק הוצע בין היתר משום ש"כמה מדינות אחרות נקטו פעולה לקיים שיפוט בשטחים התת-ימיים הסמוכים לחופיהן" (מתוך דברי הסבר הצעת חוק השטחים התת-ימיים, תשי"ב – 1952).

בדיון הכנסת (קריאה ראשונה) מיום 26.11.1952, שר המשפטים דאז ח. כהן הצהיר כי:

"התגליות החדשות של אוצרות טבע בקרקע הים שמתחת למימי הים הביאו לידי כך, שכמה וכמה מדינות הוציאו מנשרים (פרוקלאמאציות) והצהירו שאוצרות הטבע הנמצאים מתחת לקרקע הים ועל-ידי חופיהן, בין אם הם נמצאים מתחת לקרקע הים מעבר למים הטריטוריאליים האלה – ייחשבו לקנינה ולשטחה של המדינה. יש מהן ארצות אשר לפי חוקיהם מספיק כבר מנשר כגון זה הניתן על-ידי הרשות האדמיניסטרטיבית, על ידי הממשלה, כדי לספח קרקע תת-ימי זה לשטח המדינה. על כל פנים, נוצר מנהג, מעין הלכה כמשפט הבינלאומי הפומבי, אשר לפיו סיפוח של

הקררע התת-ימי נעשה בדרך של מנשר מטעם הממשלה. על כן ראתה גם ממשלת ישראל לטוב לפניה להוציא מנשר כזה ביום כ' באב תשי"ב (11 יולי 1952), על מנת לספח אותם הקרקעות התת-ימיים הנמצאים סמוך לחופי המדינה לשטח המדינה, בין אם הם נמצאים בתוך שטח המים הטריטוריאליים ובין אם עם מעבר להם, ובלבד שאפשר להגיע אליהם ולנצלם משטח המדינה, מן היבשה.

אלא שלפי חוקי ישראל לא די במנשר כזה מטעם הממשלה. דעתנו היא כי שטח המדינה צריך להיקבע אצלנו על ידי חקיקה. לכן באה הממשלה לפני הכנסת ומציעה לה לחוקק חוק אשר יאשר ויקיים את המנשר שהממשלה הוציאה בזמנה."

(בעייננו ניתן אולי לטעון שלא הייתה חקיקה לאחר החלטת הממשלה שהגדירה את הקו).

חוק מימי החופין, התשי"ז-1956

ס' 2 - כל מקום בדין שנאמר בו, כי חלק מן הים הפתוח שעל חופי המדינה נכלל בתחומיה או חל עליו דין פלוני או סמכות לפי דין פלוני, ותחומו של אותו חלק לא נקבע או שנקבע במרחק שהוא פתוח משה מילין ימיים מנקודת השפל או מנקודה אחרת שבחוף – יהיה תחומו ששה מילין ימיים כאמור.

החוק נועד "לתאם את החוק הפנימי של ישראל להודעת הממשלה האמורה [1 בספטמבר 1955], להלן רשימת עיקר הדינים הדניים במימי חופין..." (מתוך דברי ההסבר לחוק).

חוק מימי חופין (תיקון), התשמ"ט-1990 הרחיב מ-6 ל-12 מיילים. מתוך דברי ההסבר לחוק: "הרחבת תחום מימי החופין, כמוצע, תאפשר לישראל להרחיב את האזור שבו היא תהא רשאית להפעיל את הסמכויות המוקנות למדינת חוף על פי המשפט הבינלאומי."

שר המשפטים דאז ד' מרידור הצהיר בדיון במליאת הכנסת בקריאה ראשונה (16.01.90) כי: "הרחבת מימי החופין תאפשר לנו לפעול בתחום המוצע ל-12 מילין כשטח שהוא בריבונותנו, ולהפעיל בו את הסמכויות המוקנות למדינת חוף על-פי המשפט הבין-לאומי."

חוק הפרשנות, תשמ"א-1981

ס' 3 - "מימי חופין" - רצועת ים פתוח לאורך חופי המדינה, ברוחב שנים עשר מיילים ימיים מנקודת שפל המים שבחוף;

החלטת הממשלה הקובעת את הקו הצפוני

דברי ההסבר להחלטת הממשלה מתייחסים לצורך הקביעה של הקו הצפוני בתגובה להצהרות של לבנון ומדגיש את דיוק החישוב שבוצע לצורך קביעת הקו.

איגרת פרסום הקו לאו"ם (21.12.2017)

"The State of Israel renews its call to the Government of Lebanon to immediately and unequivocally cease the tender process with respect to the maritime areas under Israeli **sovereignty and jurisdiction**, to avoid any further escalation or deterioration of the situation, and to seek, in good faith, a mutually acceptable resolution of this matter."